

Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE GLIWICKIM
ZA ROK 2009**

POWIATOWY RAPORT ROCZNY

II/P/2009

CZEŚĆ II

Gliwice 2010

*Przedruk w całości lub w części oraz wykorzystanie danych statystycznych
dozwolone wyłącznie z podaniem źródła*

Opracowanie: © Andrzej Kasperek

SPIS TREŚCI

	str
Wstęp	4
I. Edukacja - analiza i diagnoza	5
II. Prognoza	7
III. Wnioski	12
Załączniki	13
Załącznik nr 1. T-II/P-4.1. Absolwenci zarejestrowani w PUP w powiecie gliwickim według szkół i zawodów w roku 2009 oraz przewidywani absolwenci w roku 2010.	
Załącznik nr 2. T-II/P-4.2. Struktura zawodowa absolwentów według poziomu wykształcenia i zawodów w powiecie gliwickim w latach 2009 i 2010.	

WSTĘP

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie gliwickim w 2009 składa się z dwóch części. W części I (patrz: *Powiatowy raport roczny II/P/2009 - część I*), omówione zostały ogólne założenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, metodologia prowadzonych badań i podstawowe definicje. W oparciu o wygenerowane przy pomocy komputerowego programu „Syriusz” dane z załącznika 3 – „*Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za 2009 rok*” i załącznika 2 – „*Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Stan za 2009 rok*” do sprawozdania MPiPS-01, przeprowadzona została analiza zarejestrowanych w PUP osób bezrobotnych, ofert pracy oraz zawodów deficytowych i nadwyżkowych w roku 2009.

Część II (prognostyczna), obejmuje analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych w oparciu o dane dotyczące liczby absolwentów szkół w roku szkolnym 2008/2009 oraz ich prognozowanej liczby w roku szkolnym 2009/2010.

Podstawowe definicje¹

- **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych**, to proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno – zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów: szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.
- **zawód deficytowy**, to zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **zawód nadwyżkowy**, to zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **zawód wykazujący równowagę (zrównoważony)**, to zawód, dla którego liczba ofert pracy równoważy liczbę osób poszukujących pracy.

Źródła informacji

Źródłem informacji do opracowania Części II RAPORTU – II/P/2009 są:

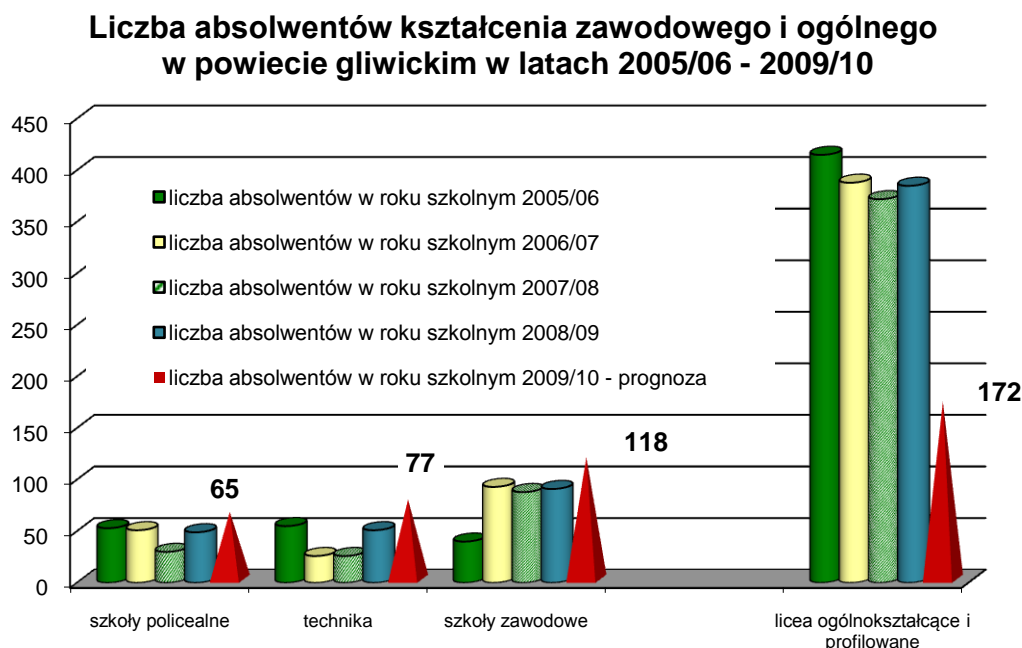
- Wygenerowane przy pomocy komputerowego programu „Syriusz” dane z Systemu Informacji Oświatowej MEN dotyczące liczby absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2008/09 oraz ich przewidywanej liczby w roku szkolnym 2009/10 .

¹ Patrz: „Zalecenia metodyczne do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych”, Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej ,2005

I. EDUKACJA - ANALIZA I DIAGNOZA

W powiecie gliwickim zmienia się struktura kształcenia. Wzrasta odsetek uczniów kształconych w szkolnictwie zawodowym, jednakże udział absolwentów liceów ogólnokształcących i profilowanych – niedających wykształcenia zawodowego - w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w dalszym ciągu przekracza 65% (w roku szkolnym 2008/09 wynosił 67%).

Wykres 1.

źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej MEN (system komputerowy SYRIUSZ)

Kierunki kształcenia i zawody kształcone w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu gliwickiego w roku szkolnym 2008/09 ²:

1. Licea ogólnokształcące

2. Technika

- technik architektury krajobrazu
- technik ekonomista
- technik elektryk
- technik górnictwa podziemnego
- technik handlowiec
- technik informatyk
- technik mechanik
- technik agrobiznesu

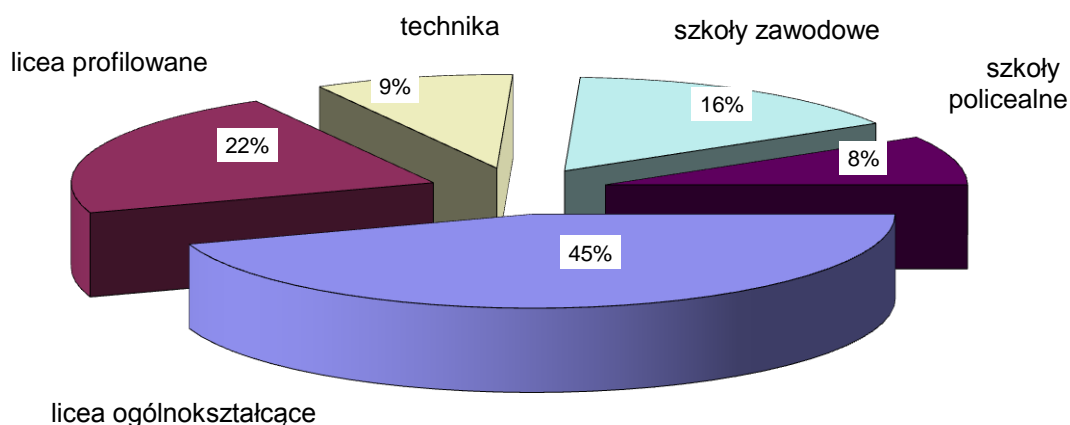
² Na podstawie danych przesłanych z systemu informacji oświatowej MEN dotyczących absolwentów szkół ponadgimnazjalnych

3. Licea profilowane (zakończenie kształcenia)

- profil ekonomiczno-administracyjny
- profil usługowo-gospodarczy
- profil transportowo-spedycyjny
- profil zarządzanie informacją

Wykres 2.

Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w powiecie gliwickim w roku szkolnym 2008/09

źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej MEN (system komputerowy SYRIUSZ)

4. Szkoły zasadnicze zawodowe

- blacharz samochodowy
- cukiernik
- elektromechanik pojazdów samochodowych
- fotograf
- elektromonter instalacji elektrycznych
- fryzjer
- górnik eksploatacji podziemnej
- malarz – tapeciarz
- kucharz małej gastronomii
- murarz
- lakiernik samochodowy
- piekarz
- mechanik pojazdów samochodowych
- posadzkarz
- monter elektronik - układy elektroniczne automatyki przemysłowej
- rzeźnik wędliniarz
- monter instalacji gazowych
- sprzedawca
- monter maszyn i urządzeń przemysłowych
- stolarz
- ślusarz

5. Szkoły policealne:

- technik bezpieczeństwa i higieny pracy
- technik administracji
- technik górnictwa podziemnego

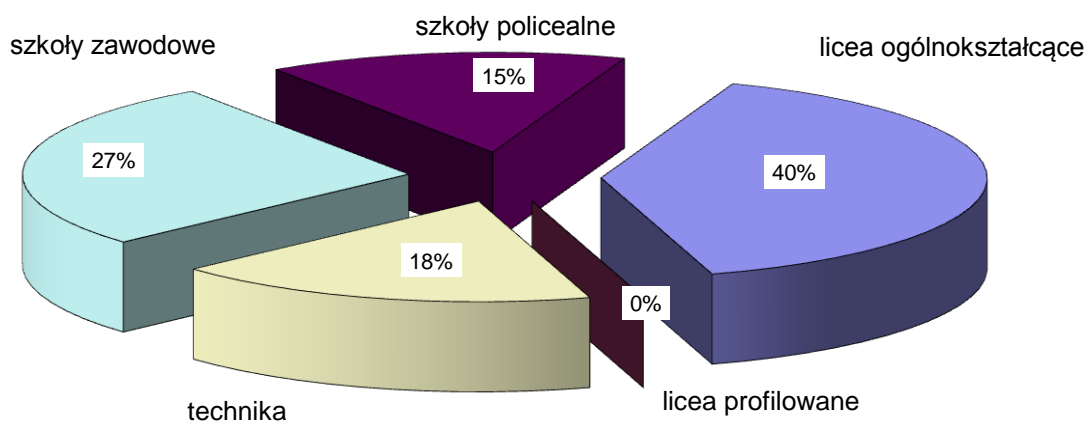
II. PROGNOZA

Zgodnie z zaleceniami metodycznymi, prognoza ma objąć analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych w oparciu o badania sondażowe przeprowadzone w szkołach oraz badania sondażowe przeprowadzone w zakładach pracy, dotyczące planowanych przyjęć i zwolnień pracowników w roku 2009.

Decyzją Departamentu Rynku Pracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej³, powiatowe urzędy pracy zostały zwolnione z przeprowadzania tych badań. Raporty od 2007 roku w części prognostycznej powinny się opierać na przekazanych przez GUS wynikach badań popytu na pracę oraz danych uzyskanych z Systemu Informacji Oświatowej] MEN dotyczących absolwentów szkół ponadgimnazjalnych na poziomie powiatów. Natomiast dane dotyczące popytu na pracę są opracowywane **wyłącznie** na poziomie województw. W związku z tym nie mogą być wykorzystane przez powiatowe urzędy pracy, a jedynie przez wojewódzkie urzędy pracy⁴. Tym samym opracowanie prognozy monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na rok 2010 na poziomie powiatu zostało okrojone do przedstawienia informacji związanych z prognozowaną liczbą absolwentów szkół ponadgimnazjalnych powiatu gliwickiego w roku szkolnym 2009/2010⁵.

Wykres 3.

Struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w powiecie gliwickim w roku szkolnym 2009/10 - prognoza

źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej MEN (system komputerowy SYRIUSZ)

³ Pismo Departamentu Rynku Pracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (DRP-VIII-074-41-AM/07) z 20.11.2007

⁴ Pismo Departamentu Rynku Pracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (DRP-VII-074-18-AM/08) z 15.07.2008

⁵ Pismo Departamentu Rynku Pracy MPiPS informuje, iż dane dotyczące prognozowanej liczby absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2009/2010 zostaną przekazane w końcu lipca 2010. W tym terminie znane są już rzeczywiste liczby absolwentów.

W powiecie gliwickim zmienia się struktura kształcenia, wzrasta odsetek uczniów kształconych w szkolnictwie zawodowym. Wzrasta liczba absolwentów techników i zasadniczych szkół zawodowych (patrz Wykres 1, 2 i 3 oraz Tabela 2). Udział absolwentów liceów ogólnokształcących i profilowanych – niedających wykształcenia zawodowego - w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych w dalszym ciągu wynosi 67%, pomimo malejącej liczby absolwentów liceów profilowanych.

Prognoza na rok szkolny 2009/10 wskazuje, że ich udział w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych zmaleje do 40% (patrz Wykres 2 i 3). Będą to tylko absolwenci liceów ogólnokształcących, gdyż zakończy się kształcenie w liceach profilowanych.

W szkolnictwie zawodowym powiatu gliwickiego, dominuje kształcenie młodzieży w zawodach generujących bezrobocie. Niektóre z tych zawodów stale deformują rynek pracy. **Prawie 75%** kształconych zawodów, to zawody nadwyżkowe (**97%** ogółu absolwentów) (patrz Tabele 1, 2, 3 i 4).

Wśród 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów, znalazło się aż 11, które są aktualnie kształcone w szkołach powiatu gliwickiego: *technik mechanik (311502), kucharz malej gastronomii (512202), asystent ekonomiczny [zawód szkolny: technik ekonomista] (341902), technik informatyk (312102) murarz (712102), malarz – tapeciarski (714103), lakiernik samochodowy (714201), blacharz samochodowy (721303), mechanik pojazdów samochodowych (723106)* oraz absolwenci liceów ogólnokształcących i profilowanych (przyjmujemy, że osoby bez zawodu tworzą na potrzeby statystyki grupę „bez zawodu”) (patrz Tabele 3 i 4 oraz Tabele 10 i 11 części I Raportu – str.16). Brak natomiast kształcenia w zawodach deficytowych.

Na 31 kierunków kształcenia zawodowego żaden nie jest zawodem deficytowym (patrz Tabela 1).

Tabela 1. Liczba kierunków kształcenia w powiecie gliwickim z podziałem na zawody deficytowe i nadwyżkowe według poziomów wykształcenia w latach 2008/09

kształcenie ponadgimnazjalne	liczba kierunków kształcenia			
	ogółem	zawody deficytowe	zawody równoważne	zawody nadwyżkowe
techniczne	14	0	4	10
zasadnicze zawodowe	17	0	5	12
licealne*	5	-	-	5
razem kierunków	36	0	9	27

* ogólnokształcące i profilowane - kierunki niedające zawodu

źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej MEN oraz PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Ustalenie liczby kierunków kształcenia z podziałem na zawody deficytowe i nadwyżkowe w okresach rocznych stanowi podstawowe źródło informacji o procesie dostosowywania edukacji do wymagań powiatowego rynku zatrudnienia. Chodzi nie tylko o zmniejszenie liczby kierunków, które prowadzą do bezrobocia, a zwiększenie tych kierunków, które powodują wzrost zatrudnienia, lecz także śledzenie procesu przystosowywania edukacji do potrzeb rynku pracy w dłuższym przedziale czasu.

Tabela 2. Liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych powiatu gliwickiego z podziałem na zawody deficytowe i nadwyżkowe według poziomów wykształcenia w latach 2008/09 i 2009/10

kształcenie ponadgimnazjalne	liczba absolwentów							
	ogółem		zawody deficytowe		zawody równoważne		zawody nadwyżkowe	
	2008/09	2009/10*	2008/09	2009/10*	2008/09	2009/10*	2008/09	2009/10*
techniczne	137	204	0	0	9	10	128	194
zasadnicze zawodowe	54	56	0	0	10	9	44	47
licealne**	385	172	0	0	0	0	385	172
razem	576	432	0	0	19	19	557	413

* wielkości prognozowane

** ogólnokształcące i profilowane - kierunki nie dające zawodu

źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej MEN (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 3. Ranking zawodów nadwyżkowych w powiecie gliwickim w roku 2009, w których występowało kształcenie w latach szkolnych 2007/08 i 2008/09 (według wskaźnika intensywności nadwyżki/deficytu zawodu różnego zero)

Lp	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w 2009 roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2009 roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w 2009 roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów	Liczba absolwentów	
							Rok szkolny 2008/09	Rok szkolny 2009/10
1	712102	Murarz	0,083	7,083	7,000	0,012	0	2
2	312102	Technik informatyk	0,083	4,917	4,833	0,017	0	28
3	512202	Kucharz małej gastronomii	0,083	4,500	4,417	0,019	13	22
4	721303	Błacharz samochodowy	0,083	2,833	2,750	0,029	3	1
5	723106	Mechanik pojazdów samochodowych	0,083	2,500	2,417	0,033	13	17
6	714201	Lakiernik samochodowy	0,083	1,667	1,583	0,050	8	5
7	714103	Malarz – tapeciarsz	0,083	1,417	1,333	0,059	2	1
8	514102	Fryzjer [zawody szkolne: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich]	0,167	2,083	1,917	0,080	2	10
9	722204	Ślusarz	1,333	15,000	13,667	0,089	2	6
10	522107	Sprzedawca	3,417	33,583	30,167	0,102	21	27
11	311302	Technik elektryk	0,417	4,000	3,583	0,104	0	0
12	742204	Stolarz	0,250	2,167	1,917	0,115	2	0
13	741203	Piekarz	0,500	3,750	3,250	0,133	0	4
14	741201	Cukiernik	0,500	3,500	3,000	0,143	6	7
15	341501	Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec]	0,333	2,333	2,000	0,143	0	0
16	711101	Górnik eksploatacji podziemnej	0,667	4,500	3,833	0,148	7	0
17	343101	Pracownik administracyjny [zawód szkolny: Technik administracji]	0,750	3,417	2,667	0,220	7	0
18	311703	Technik górnictwa podziemnego	0,250	0,500	0,250	0,500	85	107
19	741104	Rzeźnik wędliniarz	0,167	0,250	0,083	0,667	1	3

źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej MEN (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 4. Ranking zawodów nadwyżkowych w powiecie gliwickim w roku 2009, w których występowało kształcenie w latach szkolnych 2008/09 i 2009/10 (według wskaźnika intensywności nadwyżki/deficytu zawodu równego zero)

Lp	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w 2009 roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2009 roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w 2009 roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów	Liczba absolwentów	
							Rok szkolny 2008/09	Rok szkolny 2009/10
1	000000	Bez zawodu*	0	119,42	119,42	0	385	172
2	311502	Technik mechanik	0	9,92	9,92	0	0	0
3	341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	0	9,67	9,67	0	0	0
4	724102	Elektromechanik pojazdów samochodowych	0	1,33	1,33	0	0	1

* absolwenci liceów ogólnokształcących i profilowanych w statystyce traktowane są jako osoby bez zawodu

źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej MEN (system komputerowy SYRIUSZ)

IV. WNIOSKI

1. Największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych – podobnie jak w końcu 2005 roku - stanowią osoby bez zawodu (22%). Grupę tę charakteryzuje znaczna fluktuacja, o czym świadczy niewielki wskaźnik długotrwałego bezrobocia.
2. Należy zmienić strukturę kształcenia – w tym kształcenia zawodowego – i kształcić w zawodach deficytowych lub równoważnych, a nie nadwyżkowych.
3. W porównaniu z końcem roku 2005, w dalszym ciągu wśród zawodów nadwyżkowych o wysokim wskaźniku intensywności nadwyżki zawodu oraz znaczącej nadwyżce podaży siły roboczej znajdowały się głównie zawody na poziomie wykształcenia średniego lub wyższego, natomiast wśród zawodów deficytowych o wysokim wskaźniku intensywności deficytu zawodu oraz znaczącym deficycie podaży siły roboczej znajdowały się zawody robotnicze.
4. **Wzrasta odsetek uczniów kształconych w szkolnictwie zawodowym. Należy dalej rozwijać kształcenie zawodowe, ale w zawodach deficytowych.**
5. Do opracowania prognozy na kolejne lata konieczne jest uzyskanie nie tylko aktualnej (z danego roku szkolnego) i prognozowanej liczby absolwentów poszczególnych zawodów kształconych w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu gliwickiego, ale również liczbę uczniów kształconych w tych zawodach. Taka informacja pozwoli na określenie, w których zawodach będzie rosło kształcenie, a w których będzie malało lub zaniknie całkowicie.
6. Opracowywanie raportów rocznych powinno się kończyć w I kwartale następnego roku, a nie pod koniec półrocza, kiedy większość informacji prognozowanych jest już nieprawdziwa.
7. Szczegółowe wnioski dotyczące monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych będzie można sformułować dopiero po opracowaniu w kolejnych latach raportów rocznych zawierających oprócz analizy zawodów deficytowych i nadwyżkowych za dany rok kalendarzowy (2 badania), również analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych w oparciu o badania sondażowe przeprowadzone w zakładach pracy powiatu gliwickiego⁶. Wynika to z definicji monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, który należy rozumieć jako **proces** systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy.

⁶ Takie badania są obecnie realizowane przez PUP w Gliwicach.